

Incipit prohemium de proprietatibus rerum fratris bartholomei anglici de ordine fratrum minorum.

Um proprietates rerum sequantur sub stancias secundum distinctionem et ordinem substantiarum erit ordo et distinctio appetituum de quibus ad iuratio diuino est presentis opusculum compilatum. vtile in et foris et alijs qui naturas rerum et proprietates per sanctorum libros nec non et philosophorum dispersas non agnouerunt ad intelligenda enigmata scripturarum que sub symbolis et figuris appetituum rerum naturalium et artificialium a spiritu sancto sunt tradite et velate que admodum ostendit beatus dyonysius in ierarchia angelica circa principium dicens. Non est aliter nobis possibile lucere diuini radii nisi ualitate sacrorum uelaminum anagogice circumuelatum. Quod impossibile est animo nostro ad immaterialia celestium ierarchiarum ascendere contemplatione nisi ea que secundum ipsum est materialia manu ductioe tractet et cetera que dicit. Non potest animus noster ad inuisibilem contemplationem ascendere nisi per uisibilem considerationem dignetur. Inuisibilia enim dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur ut dicit apostolus. Et ideo theologia prouide sacris et poeticis in formationibus uisa est. ut et rerum uisibilem similitudinem allegorice locutiones et mystica intellectus. Et inuidentes fomentum et sic carnalibus et uisibilibus spiritualia et inuisibilia cooperantur. Quod rei gratia primum officio opusculum ad edificationem deo mus domini qui est deus gloriosus sublimis et benedictus in secula seculorum. In quo agit de quibusdam appetitibus rerum naturalium quantum alia est in corporea alia incorporea. Et primo de appetitibus substantie incorporee secundum sui differentias quarum alia est corpori uisibilis ut anima rationalis sensibilibus et uisibilis alia non uisibilis corpori ut angelus. Et angelorum alij sunt boni alij mali. In bonis uero angelis est ordo secundum trinum multipliciter ordinem. Unde a beatus dyonysius distincti gunt tres ierarchie celestes quarum quelibet trinum ordinem continet dispositiones. Nouende autem itaque sunt de quibus in hoc opusculo adiuuante deo per ordinem est agendum. et hoc tam in toto quam in speciali. Primo igitur agit de deo. et nomine diuinis que diuinitate de deo uel quo ad essentiam uel personam siue quo ad effectum siue appropriatam eam. Secundo de appetitibus angelorum tam bonorum quam malorum in generali et in speciali. Tertio

Libri distinctio

de appetitibus anime rationalis quo ad naturam sue simplicitate et que ad uicium suam diuersitate et de eius unione et operatione in corpore prout offert ei formam et perfectionem. Quarto de appetitibus substantie corporee. scilicet de elementis et elementaribus qualitatibus ex quibus componitur omne corpus et de iij. humoribus ex quibus componuntur corpora tam hominum quam brutorum. Quinto de hominis corpore et singularis eius partibus de quibus sacra scriptura facit mentionem. Sexto de erantibus. Septimo de infirmitatibus et reuocandis. Octauo de mundo et corporibus celestibus. Nono de tempe et partibus temporis. Decimo de materia et forma et earum appetitibus et elementis. Undecimo de aere et passionibus eius. Duodecimo de auro in generali et in speciali. Tertiodecimo de aquis et eius diversitatibus et ornatibus. scilicet de piscibus. Quartodecimo de terra et eius partibus. Quindecimo de prouincijs. Sedecimo de lapidibus et metallis. Decimo septimo de herbis et plantis. Decimo octauo de animalibus. Decimo nono de accedentibus. scilicet de coloribus saporibus et odoribus. In istis. xix. libellulis rerum naturalium appetites summatim et breuiter continentur prout ad manus meas spice que effugerunt manus mentium pertingere potuerunt. In quibus de meo pauca uel quasi nulla apponuntur. Sed omnia que dicuntur de libris authenticis sanctorum et philosophorum episcopi piens sub breui hoc preloquio pariter compilauit. Sicut per singulos titulos poterit legentium industria experiri.

Incipit liber primus de appetitibus rerum. Appetitibus itaque et naturis rerum tam spiritualium quam corporalium elucidantur aliqua capitula ab illo sumantur exordium qui est alpha et principium et finis omnium bonorum in principio patris luminis a quo procedit omne datum optimum et omne donum perfectum implorantes auxilium ut ille qui illuminat omnem hominem uenientem in hunc mundum et reuelat profunda de tenebris et abscondita producit in lucem. Huic opusculo quod ad ipsius laudem et legentium utilitatem de diuersis sanctorum et philosophorum dictis non sine labore colligere iam incipi. felicem dignetur impendere assumptionem. Capitulum primum. Et igitur ut dicit Innocentius. iij. Solus et uerus deus eternus immensus incommutabilis omnipotens et ineffabilis pater et filius et spiritus sanctus tres quidem persone. sed una essentia substantia uel natura simplex omnino pater a nullo filius a patre. spiritus sanctus ab utroque ab initio et fine. pater generans. filius nascens

Handwritten notes in the right margin, including a large initial 'M' and some illegible text.

LANDES- UND STAAT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

spūs sanctus a patre et filio procedens. De
tres psonae sūt substantiales coeternae omni
potentes coequales vni vniuersoz p̄cipiū
creatori om̄i visibili et invisibili spūaliū et
corpaliū creaturaz qui sua v̄tute omnipotēti
simul ab inicio t̄pis vt̄q; cōdidit creaturā
videlicet angelicā et mundā nā. ac deinde hu
manā quā cōem ex spū et corpe cōstitutam
Duoq; Innocencius extra. i. ca. i.

Capitulum scdm de essencie vnitatis et
personarum pluralitate.

Nec autē sancta trinitas scdm cōem
essenciā ē indiuīdua et fm psonales
pprietates est discreta in nature sue
simplicitate non admittēs diuisionē. nec in
p̄sonali p̄p̄tate recipiēs vnitatē. Sed semp
in essencia vnitatis et in p̄sonis pluralitas inue
nit a qua oīs cōfusio et mutua cōmixtio remo
uet. quia cū alius sit pat̄ alius filius alius
spūs sanctus. vel pater non potest esse filius
neq; spūs sc̄s. h̄at nec cōuerso. spūs sc̄s
non p̄t esse pater. vel filius. nec filius pater
vel spūs sc̄s. Sed quilibet istoz est vna esse
cia vel natura que sola est v̄ m̄lt̄oz p̄cipiū
pater qd̄ non est aliud reperire. et hec essencia
neq; est generans neq; generata neq; proce
dens. Sed est pater qui generat et filius qui
gignit et spūs sanctus qui procedit vt̄ fm
ph̄citer distinctus sit in p̄sonis et in natura
v̄nitatis teneat. Unde licet alius sit pat̄ ali
filius alius spūs sanctus. non tamen aliud.
sed id qd̄ est pat̄ ē filius et spūs sanctus. Pa
ter v̄ro ḡnando totā substantiā suā ei dedit
fm̄ diuisione et tamē totā retinuit fm̄ dimini
tione et sic vna et eadē res est pater gignens
et filius n̄cēs et spūs sanctus ab v̄troq; p̄ce
dens. Duoq; Innocencius. iij. extra. i. ca. i.

Capitulum tertium qd̄ quicquid dicitur de deo
aut est essencia aut nocio aut p̄sona.

Ut autē dicta et dicenda clarius elu
cescant notandū est. iuxta sanctorū
traditōez qd̄ quicquid in deo est aut de
deo dicit̄ aut ē essencia. aut nocio. aut p̄sona
vna est em̄ indiuībilis essencia. p̄sonae tres
et hee tres p̄sonae sunt vna essencia et vnus
deus et quelibet earū est vna essencia et vnus
deus. Pater a nullo. filius a patre nascendo
spiritus sanctus a patre per filium procedendo
pater filium generat. filius gignit. et pater cū
filio spiritū sanctū spirant. et qd̄ filius spiritū
sanctū spirat hoc habet a patre. Quid quid
em̄ p̄sona habet vel facit. hoc habet a p̄sona
a qua est. Et ideo quia filius ē a patre ab ip
so omnia habet et quia spiritus sanctus est a
patre et filio ideo habet quod habet omniū

ab v̄troq; Sed p̄pter huiusmodi nascibili
tate vel p̄cessionabilitate. pater non est mā
ior nascente vel spū sancto p̄cedente. quia ve
ritas diuine essencie eternaliter est in ip̄is et
in p̄re. Nec oīa habent a Boetio in li. de tri.
et ab Hugonē. et etiā Augus. et Richardo.

Capitulum quartū de nocioibus.

Nocioes aut sūt quinq; scdm Hugē
et Augus. scz paternitas innascibili
tas. filiatio. p̄cessio. et cōmūnis spira
cio. Et dicunt̄ hec quinq; aliqui nocioes quia
notificat p̄sonas. aliqui distinctiones. quia
p̄sonas distinguit. aliqui relacōes. quia per ip
las q̄sq; p̄sonae ad se inuicē referuntur. Di
cunt̄ etiā p̄p̄tates. quia p̄sonis p̄p̄rie
insunt. Istarum autem nocioem tres di
cuntur p̄sonales p̄p̄rietates scilicet pat̄
nitas filiatio p̄cessio. eo scilicet qd̄ p̄sonas
faciunt. Nam istarū quinq; nocioem. tres
sunt patris scilicet innascibilitas paternitas
et cōmūnis spiratio. et due filij scilicet filiatio
et cōmūnis spiratio. vna v̄ro spiritus san
cti tantum scilicet p̄cessio nec aliquid de
rogat spiritū sancto qd̄ tantum habet vnam
nocioem. neq; filio superp̄cessat qd̄ habet
duas. nec pater maior est alijs p̄sonis du
abus quamuis tribus nocioibus speciali
ter ab alijs discernatur. Regulariter enim
de istis nocioibus tenendum est qd̄ nulla de
alia p̄dicatur et qd̄ quelibet est diuina essen
cia et vnus deus et vna essencia. Item nulla
nocio inest diuine essencie. sed tantū p̄sonae
quia essencia nec distinguitur sed sole p̄so
ne ab inuicem distinguitur.

Capitulum v. qd̄ deus cōgnoscit in suo effectu

Quamuis autem diuina essencia a
mortalibus non potest cognosci ad
plēnū neq; cōprehēdi hic in via. cog
noscitur tamen in suo effectu. in quātum est
omniū p̄cipiū siue causa. quia deum esse
vix m̄spiciens dubitat. Et tamen quid sit fm̄
magestatis magnitudinē nullius creatura
intelligencia inuestigat vt̄ dicit damas. Et
ideo p̄p̄tine non potest cōgnosci nisi per effec
tū suoz operū. quātū priuatiue et per abne
gacōez. multiformiter in scripturis describitur
et nominatur.

Capitulum vi. quid notificent noīa de deo.

Ad euīdenciā autem nominū que no
bis deum manifestant aliquāliter
notandū est in quādā simplici et tūdi
cōsideracōe. qd̄ omne nomen dictū de deo
aut notificat essenciā aut nocioem aut p̄sonā
Nam noīa q̄ notificat essenciā dicunt̄ essen
cialia. q̄ p̄sonā p̄sonalia. q̄ nocioes nocioalia.

Nomē autē effeciale sonat in q̄o et p̄dica
tur i quid . p̄onale sonat quē . et p̄dicat in
quē . Rōnabile vero nomē sonat in q̄o et p̄
dicat in q̄o vnde ista tria p̄dicata in diuis
sepius p̄dicantē vel ponunt . s . quis que q̄s
Quis quia pat . vel . f . vel . s . f . Que p̄cessio
filiatio paternitas . et . s . substācia effecia
z huiusmodi que mere q̄o dicitur rei significāt
et diuinā effeciam simpliciter z abstracte tā
presentāt . Nec autē nomina sic distingūt

Capitulum septimū de nominibus essentialium
distinctionum

Quia nomē effeciale ā ē nomē s̄m
aut adiectiuum . Si s̄m aut est
abstractū aut cōcretū aut mediū
Abstracta aut dicitur vt dicit Au
gustinus q̄ absolute diuinā effeciam significāt
vt effecia . bonitas . diuinitas . et huiusmodi que
semper supponūt z significāt diuinā effeciam
nec possunt trahi p̄ aliq̄d cōiunctū ad suppo
nendū pro substācia vnde talia nomina supra
cū p̄posicionibus verbis nominibus et participiis
participialibus vel participiis notionalibus vel par
ticipialibus reddūt p̄posiciones falsas in quibus
ponunt . Vnde hec est falsa . Effecia generat
vel generat Effecia est de effecia . vel effecia
est apud effeciam et huiusmodi . De istis autē no
minibus que pure sūt essentialia . ḡraliter ē te
nendū q̄ oē nomē pure effeciale p̄dicat de
qualibet p̄sona p̄ se . et de omnibus in simul
singulariter et non pluraliter verbū . Pater ē
diuinitas . filius ē deitas . z spūs sc̄s ē deitas
et simul sūt vna diuinitas z nō deitates

Capitulum octauū de nominibus concretis

Quia cōcretū significatiuū formas in
supposito significant formā . q̄m
supposito vt de creatore z similia
que generaliter signēt diuinā effeciam . Sed
quādoq̄ supponūt pro effecia quāq̄ p̄ p̄sona

Capitulum nonū de nominibus medijs

Nomina vero media dicunt q̄ h̄nt
modū et formā z significacōez ab
stractōez s̄ vsum et officiu cōcre
toez vt lumen sapientia et huiusmodi
Ista em̄ licet abstractiua sūt aliq̄a supponūt
pro p̄sonis vt cū dicitur lumen de lumine sapi
entia de sapientia . principiu de principio z si
milia z hec nomina sicut abstracta p̄dicant de
qualibet p̄sona p̄ se et de omnibus simul nō
pluraliter sed singulariter

Capitulum decimū de nominibus adiectiuis que
pure significāt diuinā effeciam

Adiectiua nomina alia significant pure
diuinā effeciam vel cōmmodo vt ens

bonus et huiusmodi . alia aliquid cōmmodo tant possi
fic . alia aliquid p̄riuatē vt eternus immensus
immortalis et huiusmodi . Eternus principa
liter em̄ significat diuinā effeciam et secun
dario anōtat cōmmodā p̄cipij et finis . vnde
cū dicitur . deus eternus . sensus est . deus est z
cōtat p̄cipio et fine . Similit̄ immensus p̄
cipaliter significat diuinā effeciam et anōtat
abnegōem mensure localis . Similiter dicitur
mei r̄scriptus p̄r abnegōez loci z vbi de si
milibus similiter est intelligendū . et hec nomina
p̄dicant de omnibus p̄sonis simul z diuisim
singulariter et nō pluraliter vt p̄r est eternus
filius eternus . spūs sanctus eternus . et huius
modi sūt vnus eternus

Capitulum xi de illis que aliquid anōtat p̄stite

Adiectiuoz nomina quedā aliquid cō
mmodo p̄stite quedā anōtat effec
tū in creatura et quedā respectum
Eoz autē q̄ anōtat effectū quedā
anōtat in habitu vt iustus misericors z huius
modi quedā in actu vt iustificas miserator z huius
modi . Que autē anōtat affectū in actu p̄dicant
de deo ex tpe vnde deus incepit esse miserator
quā incepit miserari . Sed ea que anōtat in ha
bitu p̄dicant de deo ab eterno vt deus ab
eterno fuit iustus et misericors . et c̄

Capitulum xii de hijs que anōtat respectū

Nomina vero quedā anōtat respectū
creatoris ad creaturas vt deus est
refugiū et huiusmodi quedā anōtant
respectū p̄sonē ad p̄sonā vt similes
equalis . Similis em̄ principaliter significat
diuinā effeciam secundario em̄ anōtat distin
ctiōne p̄sonale . Huiusmodi vero nomina licet effeciam
significēt tā rōne anōtatū p̄dicantē
p̄sonis simul s̄p̄tis pluraliter z nō singulariter vñ
non dicitur pater et filius sūt simul huiusmodi sūt filius
Capitulum xiii de nominibus adiectiuis sup̄ iudicōe

Adiectiuoz etiā nomina quedā sūt
p̄stia vt aliq̄s alius z similia . q̄
dam vero sūt numeralia vt vnus
duo tres . Et oīa in neutro genere
substācia significāt diuinā effeciam z p̄di
cant de p̄sonis omnibus singulariter z non plu
raliter vt pater z filius sūt vnus et in ḡre masculino
et deo substācia t̄ta sūt p̄sonalia . Vnde hec ē
vera pater et filius sūt duo si duo sit masculini
ḡnis . sed si sit neutri tūc est falsa . Huiusmodi autē
nomina adiectiue tenent sequuntē naturā suoz
p̄p̄oz vnde si substācia sūt essentialia z ipa
adiectiua similiter . et si sint p̄sonalia similiter
et ipsa adiectiua . vnde hec est falsa pater z
filius sūt vnus . sed hec ē vera sūt vnus deus

Capitulum xiiii de nominibus personalibus

Capitulum quatuordecimum de nominibus personalibus.

Nomina personalia quedam predicantur de una persona tantum ut pater et filius et spiritus sanctus. quedam de duabus ita quod de utraque ut principium spiritus sancti. Nam pater est principium spiritus sancti. et filius est principium spiritus sancti. Unde cum dicitur pater et filius sunt principium spiritus sancti. hoc principium supponit pro duabus personis. sed significat unam notionem secundum communem spiritalitatem. Quedam vero predicantur de duabus personis ita quod de neutra per se ut pater et filius sunt duo. ita quod hoc duo fit masculini generis et non neutri. Quedam predicantur de tribus ita quod de nulla per se ut trinitas. Nam ut dicitur per hirosolimitanos. trinitas est appellata eo quod fiat totum unum ex tribus quasi trinum unitas. Nam dum tria sunt. id est tres persone unum sunt. quia a singulis in se manent et omnia in omnibus. Pater ergo et filius et spiritus sanctus sunt trinitas et unitas. Idem enim in natura unum quod in essentia. tria in persona. unum propter maiestatis communionem tria propter personarum proprietatem. Quedam etiam nomina predicantur de singulis personis ita quod non de omnibus vel pluralibus singulariter. vel tantum pluraliter ut hypostasis seu persona. Patet enim et filius et spiritus sanctus sunt tres hypostases seu persone et non una.

Capitulum decimum quintum de notionum subdiuisione.

Nomina vero notionalia quedam sunt abstracta ut paternitas natiuitas processibilitas spirabilitas et huiusmodi. Quedam vero concretiva et adiectiva ut in masculinabilis generans nascens spirans procedens. Omnia autem abstractiva predicantur de essentia. Unde hec est vera essentia est paternitas et conuersio. Essentia est in masculinabilis et e converso et ita de alijs. Concretiva vero nunquam de essentia predicantur siue sunt nomina siue participia. Et ideo omnes tales propositiones sunt falsae. Essentia generat. vel generatur. vel essentia est generans. vel generata et ita de alijs. Item nomina notionalia quedam predicantur de una persona tantum. ut generans de patre genitus vel nascens de filio. procedens de spiritu sancto. Quedam de utraque. duatum ut spirans de patre et filio. quia pater et filius spirant spiritum sanctum. Quedam etiam predicantur de qualitate ut distinctus. Pater enim est distinctus ab alijs personis. Similiter filius et spiritus sanctus.

Capitulum decimum sextum de proprietatibus diuine essentiae.

Proprietates vero diuinas diuine essentiae ouenienter determinat Iosdamascus. li. iij. ca. viij. Deus est inquit sine fine et principio. principium primum in creatum. ingenium. impartibile. immortale. eternum. infinitum. incircumscriptum. indeterminate potens ad infinitum. simplex in compositum. in fluxibile. impassibile. inuincibile. inalterabile. fons bonitatis et iusticie. lumen intellectuale. virtus inaccessibilis et inmensurabilis. et tamen omnia mensurat propria voluntate. creaturatum omnium effectiua. omnium potentia et effectiua. omnium promissiva. omnia implens in suo regno. omnibus dominans et imperans. et nullum creaturatum habens. omnia incontaminata continentens. omnibus substantiis eminentes et super omnia existens. semper bona. semper beata. semper plena. principatus et potestates. ordinans. determinans ac disponens. Super omnem substantiam vitam rationem et intelligentiam existens. per se est lux. per se est vita. per se est substantia. per se existens fons essentiae vel scientie. hijs que sunt. hijs que viuunt iure. hijs que participant rationem. Omnibus omnium benedictio causa est. una substantia. una virtus. una voluntas. una operatio. unum principium. una potestas. una dominatio. una diuinitas. in tribus perfectis hypostasibus seu personis patris. et filij. et spiritus sancti. una ratione creaturatur colitur et adoratur. Unde ipsa trinitas est inconfusa unita. et indistincte disiuncta. Indistincte enim sunt hee persone et ab inuicem inseparabiles non confuse. ad inuicem conuertibiles. quia ad inuicem non commiscetur nec pariter confunduntur. Nam pater est in filio. et spiritus sanctus in patre et in filio. et filius in patre et spiritu sancto. nulla commixtione facta. vel conuersione unius in alterum sine mutua confusione. Immo ipse persone suis proprietatibus ab inuicem sunt distincte et secundum ydemptitatem essende indiuisibiliter sunt unite. Unde diuinitas simplex impartibilis existens. varia dona suis distribuit creaturis. Sed multiplicata per dona impartibilis permanet. et ad suam simplicitatem creaturas suas conuertit et coniungit. Omnia impermissibiliter pertransit. et per ipsam autem nichil simpliciter cogitatione omnia cognoscit tam presentia quam preterita et futura. qui potest omnia que vult. Sed non vult omnia que potest. Potest enim perdere mundum. non vult autem. Dicit enim ad hoc idem Dionysius. li. i. ca. xvi. Deus enim immaterialiter existens incircumscriptibilis est. quia loco non continetur.

Ipsē em̄ sup̄superius locū est oīa implēs sup̄ omnia existens. omnia cōtinēs. vniuersū natiūā inuincibilē perantēs omnibz suā opacōz; seandū susceptiūā virtutē tribuēs. Et cū sit totus imp̄tibilis. totus ē totaliter ens vbiq; et non pars in pte p̄cialit̄ diuis? sed totus in omnibz et totus sup̄ oē. Vnde ipse solus incōprehensibilis ē et interminabil et a nullo p̄ter q̄ a semetip̄ agnitus. Nā ip̄ solus sup̄superius cōceptator maximus ē. vñ ad eius totalē cōprehensōnē nulla potest p̄tingere creatura cū sit infinitus in se virtute tamē sua infinita finit et terminat vniuersa. Propt̄ q̄ termegistus describens deū put potuit. ait sic. deus ē sp̄cia intellectualis cū centū vbiq; ē. cōtinentia vno nūq; Diuina em̄ essentia in se cōsiderata p̄fecta est ad modū sp̄re q̄a nō habet principiū neq; finē. Sed prout cōsiderat̄ vt causa deducēs res in esse et eas limitās et finiens. sic dicit̄ esse centū quā sicut centū finit lineas et ab ip̄o linee deducunt̄. ita deus deducit creaturas et limitat et finit eas.

Capl̄m̄. xvij. quōd bernardus de scriptis deū. Nō mō describit bernardus deū tanq̄ causam per effectū. dicens. Deus est volūtas. cōpōtēs. beniuolēcia. lumen eternū. incōmutabilis ratio. creās. mentē ad se participandū. vniuersās ad sciendū efficiens ad aptandū. dilatas ad cupiendū. iustitias ad p̄cedendū. accendēs ad zelū. fecundās ad fructū. p̄mouēs ad bonitatē. dirigēs ad equitatē. volūtas ad virtutē. formās ad beniuolēciā. modētās ad sapiēciā. visitans ad cōsolacōem. illuminās ad cognitiōem. p̄p̄tans ad immortalitatē. implēs ad felicitatē. cōtōdians ad securitatē. Amat vt caritas. sedet vt equitas. dominat̄ vt magestas. regit vt principiū. medet̄ vt salus. reuelat vt lux. assistit vt pietas. Huicq; Bernardus.

Capl̄m̄. xvij. de nominibz que notificant deum in suis operibus. Quis indiuisibilia sūt opa b̄ssime trinitatis tñ a s̄as distigunt̄ q̄ b̄a noia p̄ q̄ notificat̄ deus in opibz suis. q̄ inuocabilis ē et innotificabilis in se q̄ ad inuā magestatis. Sūt autē quedā nōia appropriata et quedā sūt trāsup̄ta et trāslata.

Capl̄m̄. xix. de nominibz appropriatis. Omnia vero appropriata sūt. p̄. de q̄ bus ysidorus in. vi. libro. c. i. dicit̄ sic. Ap̄d hebreos. p̄. noibz deus nūciat̄. Prīmū ē El hie yskitos idest fortis quia nulla infirmitate opprimit̄ sed fortis ē et sufficiens ad oīa p̄tēnda. Scōm̄ nomē

est eloe idest theophelos. i. timēdo q̄ deus a cūctis ip̄s colentibz sit timēdo. Terciuū nomē est sabaoth. i. p̄iceps exercitiū eo q̄ omnes exercitiū celi eius dñio sūt subiecti. Quartū nomē ē zeliom vel mathel. i. excellus deus. quia excellus deus. et sup̄ celos gloria eius. Quintū nomē ē Eiel. i. qui est deus em̄ qui ē eternus. vñ ē. qui tantū nouit esse fuisse autē et modo non esse. vel futurū esse non nouit. Sextū nomē est. Adonai idest dñs. quia eius dñacioni subici totus mūdus. Septimū nomē ē ya. i. sp̄s alius. Deū em̄ sp̄s est. Octauū nomē ē tetragmaton idest nomē quatuor l̄ar. Scribit̄ em̄ quatuor l̄as ap̄d hebreos q̄ ineffabile pronūciat̄ et signat̄ nomē dei. quia dicit̄ ineffabile. Non quia dicit̄ nō possit. Sed q̄a eius significatiō ab humano corde nō potest cōprehēdi. Nonū nomē ē sabai. i. cōpōtēs quia omnipotēs est nomē eius et dicit̄ omnipotēs a faciendo oē q̄ vult et nō a faciendo q̄ nō vult. Quod si alterū tantū ei accideret. omnipotēs neq̄ esset. Decimū nomē est Eloyim et ē nomē trinitatis et p̄tinet ad p̄m et filiū et sp̄ritū sanctū et ideo plūrale est apud hebreos et singulare. Signat̄ em̄ diuinā essentia cū sup̄positione triū p̄sonarū vnde dicit̄ trinitas quasi trium vnitās.

Capl̄m̄. xx. de nominibz trāsup̄tis. Vnt autē quedā noia trāsup̄ta a cōtē a tris quibz vtiē scriptura q̄n̄ intēdit aliq̄s exponere adicōes creatorū quia damascenus libro. i. c. xiiij. inq̄t. Quia multa in scriptura diuina simbolice sūt dicta et figuratiue et trāsup̄ta. scire oportet q̄ hoies grossa carne induti excellas et immōles dei tatis opacōes intelligere nō p̄nt nisi quibusdam formis et ymaginibz et vciis quibus hoies vti sepius sūt sucti. Vnde oīa corpalia que de deo dicunt̄ nō p̄p̄e sed simbolice intel ligunt̄. Simpliciter em̄ deus est et nō figurabilis. Oculos tñ et palpebras et visū habere dicit̄ quia vniuersoz habens virtutē cōsideratiōem eū nichil p̄t latere. nichil p̄t subterfuge suā notēm. Simili tōe aures et auditū habere dicit̄. quia apud ip̄m p̄p̄iciacōem fore et de p̄caciōis suscepōem nō timemus. Per hūc em̄ sensū nos mites oñdimus. q̄n̄ de p̄caciōibz aures familiaris inclinam. Os et labia et fauces habere dicit̄. quia illa vlt̄ loquēdo p̄ inspiratiōem nobis reuelat q̄ hoim̄ cogitatio per hūc organa exprimit et oñdit. Gutture etiā habere dicit̄ et gustū q̄a in nostre iusticie opibz tanq̄ in gustū delectat̄. Nares et olfactū h̄c dicit̄. q̄a tanq̄ odor suauissimus dñio

est placēs qui deuocōnis affectū sibi exhibet
faciē ipsū hōc amemorat q̄a p̄ eius opa v̄tutē
et potēciā diuinus sermo maiestāt. **Nā** p̄
sonē p̄ficiā in faciē declamē. manus et brachia
reputat eius subtilē et iuincibilē opacōez. q̄a
nos digitis ac maibz et brachijs subtilibz et
fortiora opam. **Si** de p̄tā dei amemorat. cer
ciōra et dei digniora iūuat. **U** et iuamē p̄ dex
tā dī q̄i iūas imutabile et d̄silū pimple
frequentē paup̄ibz subuenit et indigētibz aux
iliat et ideo p̄s habere dicit. **S**epe ei osidit
in effectū q̄s solēt opari hoies p̄vibz vel icel
su. **O**ctus et cor habere dicit. p̄pter agnitōez
iugē recordacōez. vent. ē et viscerā p̄t illā quā
in nobis osidit misericordiā et opassionē. **I**nal
ci dicit et fure. p̄pter odiū malicie et iustā
quam infert peccantibus v̄lciōnē. **D**ormit
dicit et obliuisc. p̄pter iniurie dissimilacōez
et v̄dicte recordacōez. **U**nde quia tot modis
p̄ sua beneficiā nostrā suplet indigēciā. mo
re humano dicit habere diuersa membra. v̄l
beatū **D**yonis. effectus dei multiplices sic
describit. **D**eus inquit est omnū causa et p̄i
cipiū eoz que sūt substācia et viuenciū vita
miciōnā tū nacio. eciē nū ab eo reuocacio
et reu. resurcepō corrūpenciū. q̄a s̄m natura
est reuocacio. et eoz que mouent s̄m erecta
bilē impetū reformacio. sacz firmamentū mi
nus stancū et ip̄z qui ad ipsū reuocant via
et cordiatissima manu ductio. **E**t sequit p̄
pauca. **I**psē ē eoz que ab ip̄sō sūt pater p̄ci
paliōz p̄ ipsū qui eos generat. **Nā** et ip̄s ce
perūt ab ip̄sō eē et ḡiā. **E**oz aut qui ipsū se
quunt et ab ip̄sō p̄cipiū p̄cipiō est. illumina
tōez et spl̄dōz. p̄ceptoz p̄fectio. desicatioz dei
ficiō. distancū pap. simpliciū simplicitas et
v̄mitoz v̄mō. sup̄p̄cipale et substāciale p̄ci
cipiū occultū sue agnitōis. s̄m q̄d phas est et
possibile v̄mōiqz bona traditō et. **H**ec v̄ba
dyonisi h̄ recitat d̄am. ca. iij. ex quibz omni
bus p̄z q̄ omnia corpa de deo dicta sunt ad
figuratūū intellectū mystice referenda.

Capitulū vicesimū primū de diuersis xp̄i
nomnibus quilibet nuncupat.

Dat itez quedā alia nomina que ad
significacōez illoz que de hoie elto
assumpto s̄z dei filio intelligunt a si
militudimbo reu. artificioso cū sumpta sicut
p̄z in ysd. li. vij. ca. ij. vbi dicit. **X**p̄s mul
tis modis in scriptura vocari solent. **D**icit
em̄ ibidē q̄ xp̄s a crismate vocatus ē. **I**psē
em̄ p̄e auctis suis asortibz. omnū gratiū
plenitudine est delibutus. qui ih̄s heb̄rice
sother grece. saluator vero latine dicit. eo q̄
auctis gentibz saluator et t̄lmissus. **P**rop̄

ter quod ipse messias heb̄rice dicitur eo q̄
omnis prophetalis. sacerdotalis et regalis
dignitatis priuilegio sit diuinitus insignit.
Nā messias dicit vinctus. **D**icit eciā **E**ma
nuel. i. nobiscū deus eo q̄ deus per virginē
natus in carne apparēs nobis se diuinit **D**i
cit eciā verbū caro factū. quia verbū est in q̄
tū nascit a patre in eternitate. **S**ed caro dicit
tur in q̄tū a matre nascit in tempis mutabi
litate. **S**imilē dicit v̄nigētus et p̄mōgētus
quia patris et eciā matris sūt filius v̄mōis
aū que nullus et post que non erat alius. **P**
tis eciā alijs modis p̄figurat in rebus crea
tis. **D**icit eciā p̄ncipiū. quia pater p̄t ip̄s
omnia finit. vel fecit. dicit et os dei. quia p̄t
ip̄s deus mūdo loqui. **D**iciturqz manus q̄
p̄t ip̄s reu. v̄mōis et v̄mōis. **D**icit via
q̄a p̄t ip̄s ad brauiū puenit. **V**ita dicit. q̄a
in ip̄sō viu. it. v̄mōis q̄a nec fallit nec fallit
Dicit fons q̄a ois boni origo indeficiēs et refi
cit scientes. **E**t multis alijs figuris innumera
bilibz et inimitis nob̄ d̄at intelligi in scripturis
sicut ibi ponit ysd. in exemplis materialiter
Sicut pater et filius p̄t varios effectus i
creaturis varijs nob̄is origo indeficiēs et refi
sciēs patri et filio in simplicitate nature. **S**ub
stācialis et coeternus diuersis vocat nob̄is
et diuersis rebus multipharie op̄at. **P**rop̄t
q̄d dicit in. vij. sap. q̄ est sanctus. in omni
scz creature sanctificacōe est et multiplex in cr
tūm aū et donoz distribucōe. v̄mōis in p̄is
et filij v̄mōis oiectione. necnon in sedz ca
ritatiua v̄mōis. **S**ubtilis in cogitacionū et
affectiōnū p̄secutacōe. **M**odestus in discretā
et modesta affectuū hominū cedimacōe. **D**is
cretus in faciēdie siue eloquēcie administracō
ne. **I**ncōmūgnatus s̄m macule et tagide. **S**uauis
in p̄ceptis. suauis in d̄silij. suauissimus in
p̄mōis. **A**mans bonū actū in actiuis qui sua
uis est in contemplatiuis. **H**umanus humanā
diligens societate. **B**enignus inuacā habens
in se bonitatem. **S**tabilis lassus et infirmis cō
ferens firmitate et nullam p̄rosus habens in
se vicissitudinis mutabilitatem. **S**ecurus il
lis quos protegit auferens formidolositatē
omnē habens virtutē omnibz conferens v̄tutē
p̄fectionē. **O**mnia p̄spiciens. omnem habens
cognicionē. **C**apiens omnē sp̄m intelligibile
omnis sp̄s facionalis motum inuestigans
et affectiōnē mūdus in se et ab alijs auferēs
infecōnē. **M**ultis eciā alijs nomnibus nuncu
pat. **D**icit ei digitus. p̄t eius discretā et sub
tilē opacōez. **C**olūba p̄t simplicitatis amo
rē. **N**ubes p̄t estancū refrigeracōez. ventus
p̄p̄ter occultam gratiarum insp̄acionem

Ignis p̄t ḡe euaporatōez. Ros siue pluuia p̄t aie f̄ūdācōem. Mel p̄t dulcifluā intelcōis hoīs immutacōem. Oleū p̄t m̄tē rōe anime impigūcōem et exhillatōem Multis alijs op̄aia diuinus sp̄s. sed sufficiant pro exemplo. Nūc ad āgeloz p̄tētēs adiuuante dño manū apponam.

Incipit liber sc̄us de p̄tētibz āngeloꝝ

DE p̄tētibz āngelicis diuino adiutorio aliq̄ in mediū prolatur. primo incipiendū est ab eis dē in ḡali. et deīn ī sp̄ali. vbi singulozū ordmū dispositōes et officioꝝ diuerse ministracōes. p̄t presenti aḡtūe opulculo p̄t ordmē declarabunt.

Capitūlū primū de interpretacōe āngeli.

Angelū itaq; ḡce heb̄ t̄ayce malach latine vero nūcius interpretat eo q̄ p̄t āngeloꝝ ministeriū diuina volūtas p̄pulo nūciat. vnde āngelus nomē est officij nō nature. Sp̄s autē nō est āngel⁹ sed q̄n a deo mittit̄ tūc p̄tmo āngelus p̄t nūciat. Cui⁹. s. āngelo lumina pictoris alas tribuit in quatū subito motū celer est. āngeloꝝ op̄acōem figurat̄e predicta pictoralis lumina simplicibz p̄tōndit. sicut a poetis vntis ascribere alas antiquitas nō p̄hibuit. sicut dicit p̄sidoꝝ. li. viij. ca. viij.

Capitūlū ij. quid sit āngelus s̄m dām.

Et igit̄ āngel⁹ s̄m dām. substantie intellectuali semp̄ mobilis. arbitrio libera. in corp̄ea deo ministras s̄dm ḡam et nō naturā immortalitatē p̄cipēs. Ex hac āngelica descriptōe m̄ltiplex nobis resulat p̄tētis āngeloꝝ. Dicit̄ etiā substantia intellectuali. quia rōe sp̄ritualitatis sue substantie et singularis sp̄ualitatis. oēs formas intelligibiles in se p̄cipat et sp̄s cognoscibiles app̄hendit et ḡto a terestris materie coartacōe est. t̄m ocioꝝ tanto in cōtēplacōe in materialū est p̄fectioꝝ sicut exp̄esse dicit̄ in libro causalū. Nam intelligēcie plene sunt formis et ideo oēs sp̄s agnoscibiles eis subiectibiles in eis relucēt sicut ibidē dicit̄ dñe. P̄t̄ hec natura āngelica omnē aūcedit creaaturā corp̄eā in essēcie subtilitate. in simplicitate. in intelligēcie p̄p̄t̄itate. in liberi arbitrij habilitate. quia hec āngelica natura. nullā h̄. dependēciā a materia. ideo corrupcio materialis ei nō p̄t aliquatit̄ uenire vnde sensuālis agnicio eius intellectū deiformē nō imp̄dit. āngelus em̄ deiformē h̄. intellectu

et ideo s̄ tempus ē et totū intelligit̄ s̄f̄ et nō vnū post aliud aut vnū ex alio sicut ex p̄mis sis cōclusionem sicut humanus intelligēcie qui est vnū ex alio collatiuus. Vnde qual̄ ē op̄acio simplicis ad op̄atū. et p̄cti ad lineā in effēdo. talis est op̄acio āngelici intelligēcie ad humanū in intelligēdo et iudicādo. Nulla malicia āngeli cōt̄ affectū a creatoris sui obsequio retahit vel auertit. Vnde ḡto āngelica substantia ē simplicior et ab omni cōdicōe materie distancior. tanto dei similitudo in ea relucet exp̄ressior et in ipsa sicut speculo clarissimo splendor diuine sapiēcie relucet exp̄ressior et tanto ē dignior influēcia glorie ḡto p̄fectioꝝ ad h̄sit̄ in cōmutabili veritati ex libera et p̄a volūtatē vt dicit̄ gregori⁹. Vnde inq̄t deus omnipotēs naturā s̄m op̄ spiritūū bonā sed mutabilem addidit vt qui p̄manere vellent mererēt et eo maioris meriti apud deū fierēt ḡto mutabilitatis sue in vōtū. volūtatē studio desipissent. Dicit̄ etiā idē āngelus in cōtēplacōe sui creatoris immutabilis p̄manet et t̄n eo q̄ creatura est vicissitudinē mutabilitatis habet. In āngelis em̄ tria cōsiderat̄ vt ait dyonisi⁹. Essēcia qua subsistit. Virtus qua possit. Op̄acio qua pagūt. Eoz essēcia est simplex et immateriali pura. distincta seu discreta. Eoz virtus est libera. intelligēs. diligēs in d̄fessa. Habent em̄ p̄tētem libere eligēdi. intelligēdi et diligēdi et deo cōmutabili adherēdi. In sup̄ habēt virtutē op̄andi quia oīa faciūt s̄m moē dilacōe. omnia adūla coherēt sine resistēcia et cōt̄dictōe. Semp̄ nobis assistūt et nob̄ seruiūt s̄m intermissōe. Vnde eoz op̄acio est volūtatia subita utilis et honesta. Nā deo seruiūt sine coactione subito et instanti iussa p̄ficiūt s̄m pro cōt̄inacōne omnia p̄fata et vtilia proiciūt s̄ma at̄tē cōsiliit̄is et honestis vacāt quē s̄m repr̄hensione. Patet itaq; q̄ triplex virtus est in āngelo. s. cognoscēdi. op̄andi. et p̄sistēdi. Cognoscit̄ em̄ deū sup̄ se in speculo eternitatis sine aliqua inuolucōe. Sem p̄ em̄ vidēt facie patris. math. x. viij. Ex̄tia se app̄hendit omnia s̄m collōe. Intra se retinet app̄hensa s̄m obliuione. Sic etiā habent virtutē op̄andi potenter. celerit̄. vtiliter. incessant̄. Vnt̄ etiā virtutē p̄sistēdi in nature sue simplicitate. quia a mortalitatis vicissitudine nō alterant̄ passibilitatis cōt̄rietate nō afficiunt̄. mole carnea nō retardant̄. P̄sistūt etiā in gr̄e et glorie firmitate. quia diuinis legibz subiecti nulla affectiōne vel actione ei cōt̄ariant̄. Cū sint benigni. nullo iudicē stimulo tōt̄. quē. Cū sint puri. nulla affectiōe turpi cōt̄aminant̄.